THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL

געדענקט דעם אריסאן

דער אידישער ישוב אין טאראנטא האט דורכגעלעבט א זעהר קרי־טישע צייט אין דעם פארגאנגענעם ווינטער.

דער אידישער ישוב, פונקט ווי דער ניט־אידישער, האט געליטען פון דעם אלגעמיינעם קריזיס אין לאנד, אין ניט אכטענדיג אויף די פאר־שיעדענע הילפס־אקציעס, וועלכע זענען אינטערגענומען געווארען, ווי דער "עמיורדזשענסי פאנד", און די פאנדען פון איינצעלנע ארגאניזאציעס, איז די נויט ניט פיעל געלינדערט.

נאך א טאג און יעדער איד וועט פייערען אונזער באפרייאונגס יום טוב, יעדער איד וועט זיך זעצען ביי א באצירטען טיש, יום־טוב'דיג פראווען דעם סדר. יעדער איד וועט נאכאמאל איבערדערצעהלען די נסים פון יציאת מצרים מיט א פרעהליכען געמיט, וועט דערצעהלען ווי אזוי די אידען זע־נען אויסגעלייזט געווארען פון קנעכטשאפט, ווי אזוי זיי זענען פון קנעכט געווארען פרייע מענשען. ווי אזוי זיי האבען זיך באפרייט פון אונטעריאכונג און אונטערדריקונג צו ווערען פרייע מענשען און וואקסען צו א פאלק מיט פעלקער גלייך.

די דערמאנטע שעהנע זכרונות ווערען פון יעדען אידען דערצעהלט מיט גרויס שמחה. און עס איז זיך טאקע דא מיט וואס צו פרעהען. די גייסטיגע שמחה קען אבער בלויז זיין א שמחה דאן, ווען עס איז דא א פסח'דיגער טיש. דאן ווען פרוי און קינד, טאטע און מאמע זיצען ביי א גע־דעקטען טיש מיט, עסען מיט פרעהליכע געמיטער, דאן ווען כאטש דאס ארימע ברויט מיט'ן מרור איז דא. ווען מען דארף אבער דערצעהלען יציאת מצרים און זיך באגיסען מיט טרעהרען דערפאר, וואס אפילו קיין אויסגע־טריקענט ברויט איז ניטא. דאן ווען דער טאטע דארף מיט ווייטאג קוקען אויף זיינע קינדער און די מאמע דארף אין דער שטיל טרעהרען שלינגען קוקען בלוט זאל פון די אויגען טריפען דערפאר, וואס זי האט ניט וואס צום טיש צו דערלאנגען. דאן איז דאס ניט קיין יום טוב פון באפרייאונג, נאר א גרויי־זאמער טרויער.

געדענקט דעם ארימאן איידער איהר קלייבט זיך זעצען צום סדר־טיש. קיין איד טאר זיך ניט זעצען צום סדר־טיש איידער ער האט כאטש פארזארגט איין ארימאן, איידער ער האט פארזארגט זיין ארימען שכן, איידער ער האט געהאלפען צו פארזיסען דעם יום טוב פאר נאך א אידען.

געדענקט דעם ארימאן!

די שרעקליכע נויט אין פוילען

רעדט מען וועגען דער נויט און ארימקייט אין דער היים, טאר מען ניט פארגעסען די אידען אויף יענער זייט ים.

עס איז אמת, אז "טשאריטי בעגינס עט האום", אין אנדערע ווערטער הייסט עס, אז דאס איינענע העמד איז צום לייב געהענגען, אבער מיר קענען און טארען ניט בלייבען טויב צום וועה־געשריי פון די אידען אין פוילען, גאליציע און רומעניע.

80 טויזענט אידען אין ווארשא אליין האבען געמוזט זיך ווענדען צו צדקה אויף פסח. באטראכט מען דעם דאזיגען פאקט, מוז מען אויפשווענדיג רען. אכציג טויזענט אידען אין איין שטאדט, א שטאדט וואס איז באר־מומט געווען מיט איהרע צדקה אנשטאלטען, א שטאדט, וועלכע האט אלע מאל געווארנט איהרע אייגענע ארימע לייט, איז כמעט איינגאנצען אויסגעוועצט אויף צדקה. וואס־זשע דארף זיין דער ענטפער פון די ברידער אויף דער זייט ים פון די ברידער און שוועסטער אין פוילען?

קען אונז דא איינגעהען אונזער עסען און אונזער שמחה אין דער צייט ווען מיר ווייסען, אז אונזערע ברידער דארטען שמאכטען. אז אונזערע איי־גענע פון אונזער אייגען בלוט און פלייש זענען הונגעריג און אז ווען מיר זענען זיך משמח ווייגען זיי דארטען.

עס איז קיינמאל ניט צו־שפעט צו העלפען. עס איז קיינמאל ניט צו־שפעט צו פארגרייגערען ליידען. איבערהויפט די ליידען פון אייגענע.

אלע אנשטרענגונגען מוזען געמאכט ווערען צו העלפען ניט נאר די, וועלכע זענען נאהענט ארום אונז, נאר אויך די, וועלכע זענען ווייט פון אונזערע אויגען.

האט די שארפע באגרענעצונג געהאלפען?

די פאליטיקער פון די פאראייניגטע שטאטען און קאנאדע האבען נאך אין אנהויב פון דעם יעצטיגען עקאנאמישען קריזיס געהאלפען זיינען די שונאים פון אימיגראציע. איז דער אויסלענדער, דער, וועלכער איז דער פארארזאכער פון דעם קריזיס, און אז מען וועט פארשפארען די טיר־ערען פאר'ן איידעפייאישען אימיגראנט, וועלען ביידע לענדער געהאלפען ווערען.

נאך איינגער זענען פארשלאסען געווארען די אזוי אויך פעסט־צו־געמאכטע טויערען פאר'ן אימיגראנט, נאך שווערער זענען געמאכט גע־ווארען די אימיגראנטען זגירות, אבער וואס איז געשעהן?

דער עקאנאמישער קריזיס איז ניט פארלייכטערט געווארען. די רייהען פון די ארבייטסלאזע זענען ניט פארקלענערט געווארען. די גרויסע ענג־שאפט ארום די פאלקס קיכען און די לאנגע "ברעד־ליינס" זענען ניט קלע־נער געווארען.

אין די לעצטע פינף חדשים, דערצעהלט די אפיציעלע סטאטיסטיק, זענען אין די פאראייניגטע שטאטען ניט אריינגעלאזען געווארען 100 טויי־זענט אימיגראנטען. וועלכע וואלטען אריינגעקומען אפילו אונטער די פרי־הערדיגע נאר שטריינגע גזרות.

די 100 טויזענט אימיגראנטען זענען ניט אריינגעקומען בלויז א דאנק דעם וואס די אמעריקאנער קאנסולאטען אין די אייראפייאישע פארטען האב־בען שטריינג דורכגעפירט דעם באפעהל פון פעזידענט הואווער, צו זיין מעהר פארזיכטיג און ניט געבען קיין זייזעס אפילו צו די, וועלכע האבען א פארצוג אין דער קוואטא.

די אמעריקאנער קאנסולען אין די אייראפייאישע פארטען האט מען ניט געדארפט זאגען קיין צוויי מאל, זיי זענען קיינמאל ניט געווען צו פריינטליך צום אימיגראנט, צו דעם, וועלכער האט געזוכט אן אפרו־פלאץ, ווען דעם פרעזידענט'ס באפעהל איז געקומען, איז ער נאך מיט מעהר שטריינגקייט דורכגעפירט געווארען.

עס איז איבעריג צו זאגען, אז אידען האבען פון דעם פרעזידענט'ס שטריינגען באפעהל געליטען מעהר ווי ווער עס איז אנדערש. דער אידישער וואגלער וועלכער האט זיך שוין אויסגעוואלגערט אין אלע פארטען און אלע געקלאפט אין אלע טויערען, האט קיין אפדאך ניט געקענט געפינען, אפילו דארטען וואו א פארצוג איז איהם שוין געגעבען געווארען.

אידישע פאמיליען בלייבען צוריסען בלויז דערפאר וואס אונזערע פירער חכומ'ס זיך, אז די ארבייטסלאזיגקייט איז א רעזולטאט פון פרייער אימיגראציע. עס איז שוין די העכסטע צייט, אז אונזערע פאליטיקער זאלען קומען צום זינען, און אויב זיי קענען אליין צום זינען ניט קומען, איז צייט, זיי וועגען דעם צו דערמאנען.

קאנאדע האט אין דעם זין נאכגעמאנצט די פאראייניגטע שטאטען און פונקט ווי דארטען זענען די טויערען פון קאנאדע פעסט פארשלאסען געווארען פאר'ן אימיגראנט.

מיר אין קאנאדע קענען בעסער זעהן צו וואס די פארמאכטע טויערען האבען געפירט. מיר פיהלען עס אויף שרעק און טריט, ווייל אויב די פאר־איינינגטע שטאטען מיט א 120 מיליאנענדיגער באפעלקערונג האט זיך גע־קענט פארגינען צו זאגען, אז זי האט גענוג מענשען, האט עס אבער קאנאדע מיט איהר 9 מיליאנענדיגער באפעלקערונג ניט געקענט פארגינען.

מיר אין קאנאדע זעהען די פוסטקייט, און נאך בעסער זעהען מיר אז דער אפשטעל פון אן אימיגראנטען צופלוס האט ניט נאר ניט אפגעשוואכט דעם קאנאמישען קריזיס, נאר האט איהם באדייטענד פארשארפט.

דזי אזוי ה' פאלאק פון תל־אביב קעמפט מיט פאספיעלד'ן

פון אונזער ספעציעלען פארעספאנדענט
י. ל. וואהלמאן (תל־אביב.)

אין דער פרעהליכער פוריס־וואך, האט א תל־אביב'ער הויז־ווירטה זיך גע־לאזט וואוילגעהן, און האט פאר'ן טויער פון זיין הויז אויפגעהאנגען א מערקווירי־דיגען פלאקאט. דאס הויז געפינט זיך אין סאמע צענטער שטארט. (הערצל נאס נענען איבער דער גימנאזיע) און דער פלאקאט איז געווען איינגעפאסט אין א פיינער ראם און איז געווען ארומגערינ־געלט מיט ספעציעל־איינגעארדענטע צווילף עלעקטרישע לאמפען, אזוי אז דער פלאקאט האט געמוזט צו זיך צוציהען די גרעסטע אויפמערקזאמקייט. דער אויס־שריפט פון'ם פלאקאט איז געווען גע־דרוקט מיט גרויסע בוכשטאבען בזה הלשון: "פורים תרצ"א", "למען ציון לא אחשה". דאביי איז געווען באמערקט, דאס דער דאזיגער פסוק איז אויך בגימטריא תרצ"א. דאן געהט א בילדעל פון א קבר מיט א מצבה, און פון'ם קבר שטעקט ארויס דער קאפ פון'ם פארשטאר־בענעם לארד באלפור. און ער האלט א מורא'דיגען "ספיטש".

"ליידים און דזשענטעלמען! — האט זיך אנגעהויבען דער ספיטש פון באלפור'ס גייסט — ווען עס האט אין דער וועלטס־קריעג געשוועבט א סכנה אויף מיין פאלק און לאנד, האט גאט'ס גייסט צו מיר גע־זאגט: קעהר אום דאס לאנד פון ישראל צום פאלק פון ישראל. דעם צווייטען נאוועמבער 1917 האבען מיר ארויסגע־לאזט א דעקלעראציע וועגען א אידישע־נאציאנאלער היים אין ארץ ישראל, און דערמיט האבען מיר אפגעראטעוועט אונ־זער פאלק און לאנד, ווי אויך די גאנצע וועלט פון אונטערגאנג. דער פאלעסטי־נישער פאגראם אבער וואס אין פארגע־קומען אונטער דער ענגלישער פאהן אין יאהר 1929, האט באטריבט מיין גייסט, און דער ווילען צו פארקריפלען יענע גע־נעבענע דעקלעראציע. לאזט מיך נישט איינרוהען במנוחה אין קבר. איך רוף דאריבער צו אייך: געדענקט דעם פסוק פון נביא ישעיהו: "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו. ואם תמאנו ומריתם חרב תאוכלו, כי פי ד' דבר. (אויב איהר וועט זיין גוט און פרום — וועט אייך גוט גוט און וואוויל זיין, און אויב נישט — וועט איהר פאלען דורך דעם שווערד, אזוי זאגט גאט!...)

עס האט מיך פאראינטערעסירט די דאזיגע געשיכטע. היתכן, ווי נעמט עס עפעס א איר, און לאזט זיך קאסטען א שעהנע צעהנדליג דאלאר (דאס קאסט איהם אפ 75 דאלאר). אבי צו לאזען הע־רען די ענגלענדער דעם הארבען פסוק פון ישעיהו. איך בין ארויפגעגאנגען צום דא־זיגען איר, נאך גענויערע אינפארמאציעס.

ה' אהרון־אליהו פאלאק (אזוי הייסט ער דער דאזיגער מערקווערדיגער איד) שטאמט פון קאלווארייע, אמאליגער סו־באלקער גובערניע, קיין ארץ ישראל איז ער געקומען אין יאהר 1913. דאס איז א איד פון'ם אלטען שניט. א שעהנער יודע ספר, נאר בטבע קאן ער נישט לייד־דען קיין עולה, א חוץ דעם גלויבט ער נאך אינ'ם גערדיקטען וואר־ט. אז דאס קאן עפעס העלפען. דער דאזיגער איד האט פארגענומען א קאמף מיט דער איצטיגער ענגלאנד אויף טויט און לעבען, און זיין שיס־מאטעריאל איז כסדר נאר דאס גע־דרוקטע וואר־ט.

ווי באקאנט, איז צוריק מיט א צייט ערשיענען אין ירושלים דאס בוך "זיכור" פון ה' ברעזין. דאס איז אן אלבום מיט פאטאגראפיעס פון די הונדערטס מיט עטליכע אן דריינסיג אידען, וועלכע זענען געהאט אומגעקומען אינ'ם פאלעסטיני־שען פאגראם פון יאהר 1929. ה' פא־לאק האט זיך נישט געפיילט, און האט נישט געקארגט קיין געלט, און ער האט ארויסגעשיקט עטליכע צעהנדליג עקזעמ־פלייארען פון דאזיגען "זיכור" אלבאם, צו אלע יענינע וואס ער האט געהאלטען אז זיי הארפען זיין דערינען פאראינטערע־סירט, צו יעדען עקזעמפלייאר איז געווען בייגעלייגט א פיין־געשריבענער בריעף אויף ענגליש, פראנצויזיש אדער דייטש. לויט דער פערזאן צו וועמען עס איז גע־שיקט געווארען, ה' פאלאק האט זיך גע־לאזט אנשריבען אויף דער מאשין יעדען טעקסט באזונדער, און דאס האט איהם אפגעקאסט שעהן געלט.

ארויסגעשיקט האט ער די דאזיגע בריעף מיט די "זיכור" אלבאמען צום ענגלישען קעניג, צום פרעמיער מעקדא־נאלד, מיניסטער הענדערסאן, לארד פאס־פיעלד, וויצע־מיניסטער דר. שעילס, לארד דזשאנדזש, לארד פלומער, און סער סטענלעי באלדווין. א חוץ דעם האט ער געשיקט "זיכור" - עקזעמפלייארען מיט בריעף צום ענגעראל סטוטה אין דרום־אפריקא, צום ענגעראל סטארס קיין ציפערען, צום תכשיס מר. לוק, צום נציב העליין סער טשענסעלאר אין ירושלים און צום נאווערנאר מר. קעמפבאל אין יפו.

ה' פאלאק באגוגענט זיך אבער ניט מיט בלויז ענגלאנד. ער טראגט איבער זיין קאמף מיט פאספיעלד'ן אויך קיין אמעריקא, פראנקרייך און אנדערע לענ־דער. ער שיקט ארויס די זעלבע "זיכור"־עקזעמפלייארען מיט בריעף צום אמעריקא־נער פרעזידענט, מר. הואווער און צום אמעריקאנישען אויסערן־מיניסטער; צום אבערריכטער בראנדייס, צו סטיפען וויין; צום קאנגרעס־דעפוטאט דיק־שטיין, און צו דע־האאז. דאן געהט א סעריע בריעף; מיט "זיכור" - עקזעמ־פלייארען צום פראנצויזישען פרעזידענט, דומערג; צו פואנקארע; צום מיניסטער בריאן און צו פענעלעען'ן. ער שיקט אויך צו מוסאליני'ן קיין רוים, צו וואן־רייס קיין האלאנד, און צו ווילאם מארטין קיין דזשענעוע.

דער צוגעלעגטער בריעף צום "זיכור־אלבאם" האט געלויטעט אזוי:

"אייער עקסעלענץ! (אדער אייער מאיעסטעט!)

"כ'האב דעם כבוד בייצולעגען דאס אלבאם־בוך פון די אידען וואס זענען אויסגעמארדעט געווארען אין יאהר 1929 אין ארץ ישראל פאן, צו אונזער ספעציעלען פארעספאנדענט י. ל. וואהלמאן (תל־אביב.)

"איך בין זיכער, דאס ווען מען וואלט די דאזיגע אומגעקומענע געגעבען א מעגלעכקייט צו פארטיידיגען זיך, וואל־טען די אראבער נישט געהאט אפילו די דרייסטקייט אויף זיי אנצופאלען.

"יענע פארבארגענע האנט וואס האט אמאל אויפגעשריבען די ווערטער: — "טבא מנא תקל 'ופרמין" דארף תמיד שוועבען פאר די אויגען פון די בריטישע מנהיגים...

איין וועג איז נאר פאראן אויף צו שטילען דאס פארגאסענע בלוט פון די אידישע קרבנות. דאס איז דער וועג פון ערמעגליכען וואס שנעלער אויפצוזוינען די אידישע נאציאנאלע היים אין ארץ ישראל".

פון ווייסען די ענטפערס וואס ה' פאלאק האט באקומען אויף זיינע בריעף, איז הויפטזעכליך כדאי צו ברענגען די תשובה פון ה' לאיד דזשארדזש. דער שרייבער פון בריעף איז לאיד דזשארדזש'ס סעקרעטאר, און דער בריעף לויטעט אזוי: —

וועסטמינסטער, 7, 11., 1930.

"איך בין געבעטען דורך זיין עקסע־לענץ אייך צו דאנקען פאר אייער ווערטען בריעף מיט'ן אלבאם פון די אומגעקומענע אידען אין די אומרוהיגע פונ'ם לעצטען יאהר אין ארץ ישראל.

"איהר האט זיך געקאנט איבער־צייגען פון דער פרעגע דאס זיין עקסע־לענץ האט זיך באנוצט מיט דער געשא־פענער געלעגענהייט, און האט דייטליך אונטערגעשטראכען זיין פעסטע באציהונג צו דער באלפור־דעקלעראציע, און צו די הבטחות וואס זענען געגעבען געווארען צו דעם אידישען פאלק".

דעם איצטיגען פורים־פלאקאט האט ה' פאלאק געלאזט מאכען אין עטליכע קאפיעס. ער האט דאס געגעבען איינצו־בינדען אין א פרעכטיגען אלבאם־פאר־מאט, און האט זיי ווידער ארויסגעשיקט עלר.

צי וועלען די רוסישע אידען האבען מצות אויף פסח

א געשפרעך מיט א פויגעל אין מאסקווע.

פון ע. טאמבענקין.

א שפערלינג איז איינינע מאל פאר־ביינעפלויגען פאר מיין פענסטער. ענד־ליך האט ער זיך אויעגעשעטלט אויף דעם פענסטער־ראנד. נאכדעם ווי ער האט זיך א פאר מינוט אפגערוהט, האט ער אריינגעבליקט אין מיין צימער. זיין בליק האט אנגעדייטעט, אז ער האט עפעס ווייס־טינעס און אפשר נאר מיסטעריעזעס צו זאגען. איך האב אוועקגעלייגט מיין ארב־בייט, און האב גענומען טראכטען וועגען לעבען, מענשען און פייגעל. איך האב זיך געפרעגט, פארוואס ווערען מאנכע מענשען, אדער פייגעל, געבוירען אין מאסקווע און אנדערע אין ניו־יארק אדער אין סאן־פראנציסקא. איך האב געזעהן פונקט אזעלכע שפערלינגס און "מאנהע־טען ביטש" אין ניו־יארק, און אין "טע־לעגראף היל" אין סאן פראנציסקא. די פייגעל וואס געפינען זיך אויפ'ן פאסיפי־שען ברעג פון אמעריקע האבען זיכער קיינמאל ניט געלעזען פון אזא פראסט אז האבען ניט געהאט אזוי ווייניג קערענדלאך ווי דער פויגעל אויף דעם פענסטער־ראנד פון מיין צימער אין מאסקווע.

מיינע געדאנקען זענען פלוצלינג איבערגעריסען געווארען.

"איך האב דיך שוין אמאל געזעהן". האט זיך דערהערט א שטימע.

עס איז קיינער ניט געווען אין מיין צימער, און נאך איינינע מינוט, איז מיר קלאר געווארען, אז דאס רעדט צו מיר דער שפערלינג פון מיין פענסטער־ראנד. עס האט געקלונגען ווי די שטימע פון א מעגש אזן, נאך א מינוט פון איבערדרא־שונג, בין איך געווען גרייט אויפצוגעהמען א געשפרעך מיט דעם פויגעל.

"איך האב געזעהן ווי דו האסט ארומ־געשמעקט אין "מארינא ראשטשא" און אויף דער "סאלאנקא". האט דער פויגעל זיך ווידער געווענדעט צו מיר.

"נו, איז וואס?" האב איך געפרעגט.

"איז דען דאס ניט א פריי לאנד? קען דען ניט יעדער גיהן וואוהין ער וויל, און אנקומען וואס ער וויל?"

דער פויגעל האט געהאפקעט איינינע מאל אויף דעם פענסטער־ראנד, ווי ער וואלט זיך געוואלט איבערזעהן אן אוואריטען, און אוועקזעענדיג זיך צוריק, האט ער זיך געווענדעט צו מיר:

"איך ווייס, וואס דו האסט דארט געזוכט. זאל איך דיר זאגען?"

דער פויגעל האט קאקעטיש א חן'דעל געטאן, וואס האט באוויזען, אז ער איז פון פריוען־געשלעכט. איך האב זיך דאן דערמאנט וועגען די לענענדעס, אז פריי־צעסינס זענען פארוואנדעלט געווארען אין פייגעל. איך האב זיך געטראכט: "ווער ווייסט, וואס פאר א קעניגליכע פריי־צעסין עס זיצט איצט אויף מיין פענס־טער־ראנד, אין דער געשטאלט פון א פויגעל, איך האב דאריבער באשלאסען צו זיין פארזיכטיג מיט מיינע רייד.

"זאל איך דיר זאגען?", האט דער פויגעל איבערגעזאגט, "דו האסט גע־זוכט מצות".

הייסט עס, אז די פרינצעסין, אין דער געשטאלט פון א פויגעל, איז ניט קיין רוסישע, נאר א אידישע, די אידישע מיי־טאלאגיע דערציילט א לענענדע וועגען א פרינץ, וואס איז פארוואנדעלט געווארען אין א הונט, (היינריך היינע האט וועגען דעם אנגעשריבען א באריטמע פאעמע). אבער, אז א אידישע פרינצעסין זאל פאר־וואנדעלט ווערען אין א פויגעל... איך האב איבערגעריסען מיינע געדאנקען און האב גענומען אויפקלערען דעם פויגעל וועגען דעם, וואס איך האב פאקטיש גע־טאן אין די מאסקווער גאסען.

"דו האסט א טעות" — האב איך געזאגט — "איך האב ניט געזוכט קיין מצות. איך האב בלויז געוואלט אויסגע־פינען וואו די מאסקווער אידען וועלען קריגען מצות אויף פסח".

דער פויגעל האט זיך איינינע מאל אויסגעדרעהט און דאן זיך ווידער אוועק־געשטעלט, ווי אפווארטענדיג, אז איך זאל ווידער פארטעצען מיין געשרעפר.

"איך האב געוואלט קריגען די דאזי־גע אינפארמאציע פון איינינע רבנים", האב איך ווייטער געזאגט — "אבער איך האב דערביי געהאט א שלעכטע ערפאה־רונג. ערשטענס האבען זיי געלייקענט, אז זיי זענען רבנים און האבען גע'טענה'ט אז זיי זענען פראלעטאריער. דאן האבען זיי ערקלערט, אז זיי האבען זיך שוין לאנג אפגעוואוינט פון דער אלטער מידה צו עסען מצה. ווען איך בין צוגעשטאנען צו זיי מיט מיינע פראגען, האט איינער אפילו געסטראשעט צו רופען א פאליס־מאן און מיך צו לאזען ארעסטירען, אלס א מאן פון א פארדעכטיגטען כאראק־טער".

דער פויגעל האט געלאכט אין זיינע פערערען.

"הייסט עס, אז דו ביזט ניט געווען זעהר ערפאלגרייך אין דיין אונטערזו־כונג?" האט דער פויגעל געזאגט.

"ניין, איך בין ניט געווען ערפאלג־רייך", האב איך צוגעגעבען.

"נו, איהר קענט לאזען וויסען איי־ערע ניו־יארקער אידען, אז יעדער איד אין מאסקווע, וועלכער עסט מצות צוליעב אי־ר בערציינונג אדער ניט, וועט קענען קריי־גען אזוי פיעל מצות וויפיעל ער וויל נאר האבען", האט דער פויגעל געזאגט.

"דו מיינסט דערמיט צו זאגען, אז מען באקט מצות אין מאסקווע?" האב איך געפרעגט.

"נאטירליך", האט דער פויגעל גע־זאגט. "איך האב דאריבער באשלאסען צו זיין פארזיכטיג מיט מיינע רייד.

"זאל איך דיר זאגען?", האט דער פויגעל איבערגעזאגט, "דו האסט גע־זוכט מצות".

הייסט עס, אז די פרינצעסין, אין דער געשטאלט פון א פויגעל, איז ניט קיין רוסישע, נאר א אידישע, די אידישע מיי־טאלאגיע דערציילט א לענענדע וועגען א פרינץ, וואס איז פארוואנדעלט געווארען אין א הונט, (היינריך היינע האט וועגען דעם אנגעשריבען א באריטמע פאעמע). אבער, אז א אידישע פרינצעסין זאל פאר־וואנדעלט ווערען אין א פויגעל... איך האב איבערגעריסען מיינע געדאנקען און האב גענומען אויפקלערען דעם פויגעל וועגען דעם, וואס איך האב פאקטיש גע־טאן אין די מאסקווער גאסען.

"דו האסט א טעות" — האב איך געזאגט — "איך האב ניט געזוכט קיין מצות. איך האב בלויז געוואלט אויסגע־פינען וואו די מאסקווער אידען וועלען קריגען מצות אויף פסח".

דער פויגעל האט זיך איינינע מאל אויסגעדרעהט און דאן זיך ווידער אוועק־געשטעלט, ווי אפווארטענדיג, אז איך זאל ווידער פארטעצען מיין געשרעפר.

"איך האב געוואלט קריגען די דאזי־גע אינפארמאציע פון איינינע רבנים", האב איך ווייטער געזאגט — "אבער איך האב דערביי געהאט א שלעכטע ערפאה־רונג. ערשטענס האבען זיי געלייקענט, אז זיי זענען רבנים און האבען גע'טענה'ט אז זיי זענען פראלעטאריער. דאן האבען זיי ערקלערט, אז זיי האבען זיך שוין לאנג אפגעוואוינט פון דער אלטער מידה צו עסען מצה. ווען איך בין צוגעשטאנען צו זיי מיט מיינע פראגען, האט איינער אפילו געסטראשעט צו רופען א פאליס־מאן און מיך צו לאזען ארעסטירען, אלס א מאן פון א פארדעכטיגטען כאראק־טער".

דער פויגעל האט געלאכט אין זיינע פערערען.

"הייסט עס, אז דו ביזט ניט געווען זעהר ערפאלגרייך אין דיין אונטערזו־כונג?" האט דער פויגעל געזאגט.

"ניין, איך בין ניט געווען ערפאלג־רייך", האב איך צוגעגעבען.

"נו, איהר קענט לאזען וויסען איי־ערע ניו־יארקער אידען, אז יעדער איד אין מאסקווע, וועלכער עסט מצות צוליעב אי־ר בערציינונג אדער ניט, וועט קענען קריי־גען אזוי פיעל מצות וויפיעל ער וויל נאר האבען", האט דער פויגעל געזאגט.

"דו מיינסט דערמיט צו זאגען, אז מען באקט מצות אין מאסקווע?" האב איך געפרעגט.

"נאטירליך", האט דער פויגעל גע־זאגט. "איך האב דאריבער באשלאסען צו זיין פארזיכטיג מיט מיינע רייד.

"זאל איך דיר זאגען?", האט דער פויגעל איבערגעזאגט, "דו האסט גע־זוכט מצות".

הייסט עס, אז די פרינצעסין, אין דער געשטאלט פון א פויגעל, איז ניט קיין רוסישע, נאר א אידישע, די אידישע מיי־טאלאגיע דערציילט א לענענדע וועגען א פרינץ, וואס איז פארוואנדעלט געווארען אין א הונט, (היינריך היינע האט וועגען דעם אנגעשריבען א באריטמע פאעמע). אבער, אז א אידישע פרינצעסין זאל פאר־וואנדעלט ווערען אין א פויגעל... איך האב איבערגעריסען מיינע געדאנקען און האב גענומען אויפקלערען דעם פויגעל וועגען דעם, וואס איך האב פאקטיש גע־טאן אין די מאסקווער גאסען.

"דו האסט א טעות" — האב איך געזאגט — "איך האב ניט געזוכט קיין מצות. איך האב בלויז געוואלט אויסגע־פינען וואו די מאסקווער אידען וועלען קריגען מצות אויף פסח".

דער פויגעל האט זיך איינינע מאל אויסגעדרעהט און דאן זיך ווידער אוועק־געשטעלט, ווי אפווארטענדיג, אז איך זאל ווידער פארטעצען מיין געשרעפר.

"איך האב געוואלט קריגען די דאזי־גע אינפארמאציע פון איינינע רבנים", האב איך ווייטער געזאגט — "אבער איך האב דערביי געהאט א שלעכטע ערפאה־רונג. ערשטענס האבען זיי געלייקענט, אז זיי זענען רבנים און האבען גע'טענה'ט אז זיי זענען פראלעטאריער. דאן האבען זיי ערקלערט, אז זיי האבען זיך שוין לאנג אפגעוואוינט פון דער אלטער מידה צו עסען מצה. ווען איך בין צוגעשטאנען צו זיי מיט מיינע פראגען, האט איינער אפילו געסטראשעט צו רופען א פאליס־מאן און מיך צו לאזען ארעסטירען, אלס א מאן פון א פארדעכטיגטען כאראק־טער".

דער פויגעל האט געלאכט אין זיינע פערערען.

"